

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાતની ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ

સ્પેશીયલ સીવીલ એપ્લીકેશન નં. ૨૧૦૩૯/૨૦૨૩

મંજૂરી અને સહિ માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તીશ્રી એ. એસ. સુપેહિયા

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તીશ્રી પ્રણવ ત્રિવેદી

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા.	ના.

=====

મેસર્સ રીવન ક્રિએશન

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય

=====

ઉપસ્થિતી:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ માટે અશ્વા લીગલ એડવાઈઝર્સ એલએલપી (૧૩૪૭૩)

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ માટે શ્રી અપિનાશ પોદ્દાર (૯૭૬૧)

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ માટે સુશ્રી આંચલ એ. પોદ્દાર (૧૩૩૮૬)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧, ૨, ૩, ૪, ૫ માટે શ્રી હર્ષવર્ધન શર્મા, મદદનીશ

સરકારી વકીલશ્રી

=====

ખંડપીઠ: માનનીય ન્યાયમુર્તીશ્રી એ. એસ. સુપેહિયા

અને

માનનીય ન્યાયમુર્તીશ્રી પ્રણવ ત્રિવેદી

તારીખ:૦૯/૦૧/૨૦૨૬

મૌખિક ચુકાદો

(દ્વારા : માનનીય ન્યાયમુર્તીશ્રી એ. એસ. સુપેહિયા)

૧. હાઈબ્રિડ મોડ મારફતે અરજદાર માટે વિદ્વાન વકીલશ્રી શ્રી અવિનાશ પોદ્દાર અને સામાવાળાઓ માટે વિદ્વાન મદદનીશ સરકારી વકીલશ્રી શ્રી હર્ષવર્ધન શર્માને સાંભળવામાં આવ્યા.

૨. રૂલ તુરંત બજવણીપાત્ર છે. વિદ્વાન મદદનીશ સરકારી વકીલશ્રી શ્રી હર્ષવર્ધન શર્મા સામાવાળાઓ વતી રૂલની નોટિસની બજવણી વેવ કરે છે.

૩. ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ એક્ટ, ૨૦૧૭ (ટૂંકમાં "જીએસટી એક્ટ") ની કલમ ૮૩ (૨) હેઠળ જોગવાઈ કર્યા મુજબ એક વર્ષનો સમયગાળો પૂરો થઈ ગયો હોવાની સમયમર્યાદાના સંબંધમાં અને અરજદારના જપ્ત કરાયેલા સામાન/માલમુદ્દાને મુક્ત કરવા સંબંધે ચકાસણી કરવા માટે વિદ્વાન મદદનીશ સરકારી વકીલશ્રી શ્રી હર્ષવર્ધન શર્માની વિનંતીથી આ બાબત આજે ખાસ રાખવામાં આવી હતી.

૪. ટૂંકમાં હકીકતો એ છે કે અરજદાર એક ભાગીદારી પેઢી છે જે અન્ય બાબતો સાથે સોના, ચાંદી, હીરા અને દાગીના વગેરેના વેપારના વ્યવસાયમાં રોકાયેલી છે. તારીખ ૦૮.૦૩.૨૦૨૨ ના રોજ, સ્ટેટ ટેક્સના આસિસ્ટન્ટ કમિશનર, ઘટક-૮ એ અરજદારના રજિસ્ટર્ડ પરિસરમાં જીએસટી એક્ટની કલમ ૬૭(૨) હેઠળ તપાસ હાથ ધરી હતી. ત્યારબાદ, તારીખ ૧૦.૦૩.૨૦૨૨ ના રોજ, સામાવાળા નં. ૫ એ એચડીએફ્સી બેંક અને એસબીઆઈ બેંક સાથે અરજદાર

દ્વારા સંચાલિત બેંક ખાતાઓને જોડાણ કરતા ફોર્મ જીએસટી ડીઆરસી-૨૨ માં બેંક ખાતાના કામચલાઉ ટાંચ નો હુકમ જારી કર્યો હતો.

૪.૧ અરજદારનો વધુમાં એવો કેસ છે કે તારીખ ૧૪.૦૩.૨૦૨૨ ના રોજ તપાસની કાર્યવાહી દરમિયાન, સામાવાળા નં. ૩ એ સોનું, ચાંદી અને રોકડ રકમ જપ્ત કરી હતી અને ફોર્મ જીએસટી આઈએનએસ-૦૨ માં જપ્તીનો હુકમ પણ જારી કર્યો હતો. અરજદારનો એવો કેસ છે કે તારીખ ૨૯.૦૯.૨૦૨૩ ના રોજ ૨૦ મહિનાથી વધુ સમય વીતી ગયો હોવાથી, એક વર્ષનો મહત્તમ સમયગાળો પૂરો થઈ ગયો હોવા છતાં અરજદારનો માલમુદ્દો મુક્ત કરવામાં આવ્યો ન હતો. ત્યારબાદ તારીખ ૨૯.૦૯.૨૦૨૩ ના રોજ, અરજદારે તારીખ ૦૬.૦૯.૨૦૨૩ ના પત્ર દ્વારા સામાવાળા નં. ૩ ને તપાસની કાર્યવાહી દરમિયાન જપ્ત કરવામાં આવેલ માલમુદ્દો અને રોકડ રકમ મુક્ત કરવા વિનંતી કરી હતી કારણ કે ૨૦ મહિનાથી વધુ સમય થઈ ગયો હતો. બેંક ખાતાઓમાંથી કામચલાઉ ટાંચ ઉઠાવી લેવા માટે વધુમાં વિનંતી કરવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ અરજદાર દ્વારા અનુક્રમે તારીખ ૦૫.૧૦.૨૦૨૩ અને ૧૭.૧૦.૨૦૨૩ ના રોજ પણ ચાંદીઓ મોકલવામાં આવી હતી. સામાવાળાઓ તરફથી કોઈ જવાબ મળ્યો ન હોવાથી, અરજદાર આ અરજી મારફતે આ નામદાર કોર્ટનો સંપર્ક કરવા માટે મજબૂર બન્યા હતા.

૫. અરજદાર માટે વિદ્વાન વકીલશ્રી શ્રી અવિનાશ પોદ્દારે શરૂઆતમાં જ સબમિટ કર્યું કે જીએસટી એક્ટની કલમ ૮૩(૨) ની જોગવાઈઓ મુજબ, એક

વર્ષનો સમયગાળો વીતી ગયા પછી, બેંક ખાતાઓનું કામચલાઉ ટાંચ ઉઠાવી લેવું પડે છે અને ખાતાને ડીફ્રીઝ કરવું પડે છે. જોકે, તે કરવામાં આવ્યું નથી. જ્યાં સુધી સોનાની વસ્તુઓની જમી અંગેના પ્રશ્નનો સંબંધ છે, તેમણે જીએસટી એક્ટની કલમ ૬૭ ની જોગવાઈઓ, ખાસ કરીને જીએસટી એક્ટની ઉપ-કલમ (૭) નો સંદર્ભ આપ્યો છે અને સબમિટ કર્યું છે કે ઉપ-કલમ (૨) હેઠળ જ્યાં કોઈ માલ જપ્ત કરવામાં આવે છે, અને માલની જમીના છ મહિનાની અંદર તેના સંબંધમાં કોઈ નોટિસ આપવામાં આવતી નથી, તો તે માલ જે વ્યક્તિના કબ્જામાંથી જપ્ત કરવામાં આવ્યો હતો તે વ્યક્તિને પરત કરવામાં આવશે.

૫.૧ આમ, એવી વિનંતી કરવામાં આવે છે કે હાલની રીટ અરજી મંજૂર કરવામાં આવે અને સામાવાળાઓને બેંક ખાતાઓ પરથી ટાંચ ઉઠાવી લેવા અને જપ્ત કરાયેલી વસ્તુઓ મુક્ત કરવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવે. પોતાની રજૂઆતના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલશ્રી શ્રી પોદ્ધારે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૨૬૨૨૨ ની ૨૦૨૨ માં તારીખ ૨૬.૧૦.૨૦૨૩ ના રોજ આપવામાં આવેલા ભરત કુમાર પ્રવીણ કુમાર એન્ડ કંપની વિ. સ્ટેટ ઓફ ગુજરાતના કેસમાં આ નામદાર કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે.

૬. હાલની રીટ અરજીનો વિરોધ કરતી વખતે, વિદ્વાન મદદનીશ સરકારી વકીલશ્રી શ્રી હર્ષવર્ધન શર્માએ જવાબ પરના સોગંદનામામાં કરવામાં આવેલા કથનોનો સંદર્ભ આપ્યો છે અને સબમિટ કર્યું છે કે અરજદારે તેમના દ્વારા સંચાલિત પેઢીઓ મારફતે વિશાળ કરચોરી કરી છે અને વાસ્તવિકતામાં તેમની

વિરુદ્ધ ચાર્જશીટ પણ દાખલ કરવામાં આવી હતી જેમાં રૂ. ૨૬.૭૫ કરોડની કરચોરીનો ઉલ્લેખ હતો અને તે અનુસાર તારીખ ૧૦.૦૩.૨૦૨૨ ના રોજ કામચલાઉ ટાંચ હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં અરજદારના બેંક ખાતાઓ ટાંચમાં લેવાયા હતા. એવું સબમિટ કરવામાં આવે છે કે જીએસટી એક્ટની કલમ ૬૭(૨) ની જોગવાઈઓ મુજબ, આશરે ૧૧૭૫.૮૨ ગ્રામ સોનું અને અન્ય કિંમતી ધાતુ (બુલિયન) તથા રૂ. ૫,૫૪,૧૩૦ ની રોકડ જપ્ત કરવામાં આવી હતી. એવું સબમિટ કરવામાં આવે છે કે જીએસટી ની કલમ ૧૩૦ હેઠળની નોટિસ તારીખ ૨૧.૦૬.૨૦૨૪ ના રોજ એટલે કે બેંક ખાતાઓ અને વસ્તુઓની જપ્તીના બે વર્ષ પછી જારી કરવામાં આવી હતી. જવાબ પરના સોગંદનામામાં વિલંબ માટે દર્શાવેલ કારણ એ છે કે સ્પષ્ટતાના અભાવ અને ચાલી રહેલી તપાસના કારણે, સામાવાળાઓ દ્વારા કોઈ કાર્યવાહી કરી શકાઈ નહોતી કારણ કે અરજદાર દ્વારા વિવિધ પેઢીઓ ચલાવવામાં આવી રહી હતી અને તપાસને વ્યવસ્થિત કરવાના હેતુથી, જોઈન્ટ કમિશનર (ડિવિઝન-૧) દ્વારા તારીખ ૨૭.૦૪.૨૦૨૨ ના પત્રથી એક જ સંચાલન અધિકારી તરીકે સ્ટેટ ટેક્સના આસિસ્ટન્ટ કમિશનર, યુનિટ-૧૦ ની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ કેસ ફાઈલો ટ્રાન્સફર કરવામાં આવી હતી. આમ, એવું સબમિટ કરવામાં આવે છે કે વિશાળ કરચોરી અને અરજદારની રોકડ રકમ સાથે સોના અને ધાતુઓની જપ્તીને ધ્યાનમાં રાખીને, રીટ અરજી ફગાવી દેવામાં આવે.

૭. અમે સંબંધિત પક્ષકારો માટે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલશ્રીઓને સાંભળ્યા છે. રેકૉર્ડ પરથી પ્રસ્થાપિત થતી હકીકતો સંબંધિત અધિકારી દ્વારા સરકારી ફરજ બજાવવામાં ગંભીર બેદરકારી તરફ ઈશારો કરે છે, અને એવું જણાય છે કે તેમણે જમીમાંથી બહાર નીકળવા, સોના અને ધાતુની વસ્તુઓને મુક્ત કરવા અને બેંક ખાતાઓનું ટાંચ ઉઠાવી લેવા માટે હાલના અરજદારને લાભ આપવા માટે વૈધાનિક જોગવાઈઓનું પાલન કર્યું નથી. હકીકતો એ છે કે જે.કે. ટ્રેડર્સ પ્રોપ્રાઈટરશિપના કેસમાં તારીખ ૦૮.૦૩.૨૦૨૨ ના રોજ તપાસ હાથ ધરવામાં આવી હતી. જીએસટી એક્ટની કલમ ૬૭ (૨) હેઠળ હાથ ધરાયેલી તપાસને અનુસરીને તારીખ ૦૮.૦૩.૨૦૨૨ અને ૧૪.૦૩.૨૦૨૨ ના રોજ પંચનામું તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું. તપાસ દરમિયાન, વ્યવસાયના સ્થળેથી અન્ય ધાતુઓ સાથે મિશ્રિત ૧૧૭૫.૮૨ ગ્રામ સોનું અને રૂ. ૫,૫૪,૧૩૦/- ની રોકડ રકમ મળી આવી હતી. રૂ. ૨૬ કરોડની હદ સુધીની કરચોરી મળી આવી હતી અને એક શ્રી અનંત શાહની તારીખ ૧૩.૦૩.૨૦૨૨ ના રોજ ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. આ હકીકતો કરચોરીના પ્રમાણ અને મહેસૂલને થયેલા નુકસાન અંગે બોલે છે. અધિકારીઓ સદર કરચોરી અંગે માહિતગાર હતા. જોકે, બાબતોને સંભાળવામાં તેમનું પાછળનું વર્તન નીચેની પરિસ્થિતિઓમાં શંકાસ્પદ જણાય છે.

૭.૧ તપાસ હાથ ધરાયા પછી, તારીખ ૧૦.૦૩.૨૦૨૨ ના રોજ કામચલાઉ ટાંચનો હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો જેમાં અરજદારના બેંક ખાતાઓ ટાંચમાં

લેવાયા હતા. તારીખ ૨૬.૦૬.૨૦૨૪ ના જવાબ પરના સોગંદનામાના સોગંદનામાકર્તાએ વાસ્તવમાં પેરા ૧૦ માં સ્વીકાર્યું છે કે જીએસટી એક્ટની કલમ ૮૩(૨) ની જોગવાઈઓ હેઠળ, આવું કામચલાઉ ટાંચ એક વર્ષના સમયગાળા પછી સમાપ્ત થઈ જાય છે. એ પણ સ્વીકારવામાં આવ્યું છે કે ભૂલથી અરજદારના કેસમાં કામચલાઉ ટાંચનો કોઈ નવો હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો નથી. સંબંધિત અધિકારી દ્વારા કરવામાં આવેલી આ પ્રથમ ચૂક છે. તપાસના સમયગાળા દરમિયાન, ઉપર દર્શાવ્યા મુજબ, જીએસટી એક્ટની કલમ ૬૭ ની જોગવાઈ મુજબ સોનું અને અન્ય કિંમતી ધાતુ (બુલિયન) તેમજ રોકડ રકમ જપ્ત કરવામાં આવી હતી, જે નીચે મુજબ વંચાય છે :-

"કલમ ૬૭. નિરીક્ષણ, તપાસ અને જપ્તની સત્તા. -

(૧) જ્યાં યોગ્ય અધિકારી, જે જોઈન્ટ કમિશનરના હોદ્દાથી નીચેના ન હોય, પાસે એવું માનવાને કારણ હોય કે-

.....

(૨) જ્યાં યોગ્ય અધિકારી, જે જોઈન્ટ કમિશનરના હોદ્દાથી નીચેના ન હોય, કાં તો ઉપ-કલમ (૧) હેઠળ હાથ ધરાયેલા નિરીક્ષણને અનુસરીને અથવા અન્યથા, પાસે એવું માનવાને કારણ હોય કે જપ્તને પાત્ર કોઈ માલ અથવા કોઈ દસ્તાવેજો અથવા ચોપડા અથવા વસ્તુઓ, જે તેમના અભિપ્રાય મુજબ આ અધિનિયમ હેઠળની કોઈ કાર્યવાહી માટે ઉપયોગી અથવા પ્રસ્તુત બનશે, તે કોઈ જગ્યાએ છુપાવવામાં આવ્યા છે, તો તેઓ

કેન્દ્રીય કરના અન્ય કોઈ અધિકારીને તપાસ કરવા અને જપ્ત કરવા માટે લેખિતમાં સત્તા આપી શકે છે અથવા પોતે આવા માલ, દસ્તાવેજો અથવા ચોપડા અથવા વસ્તુઓની તપાસ કરી શકે છે અને જપ્ત કરી શકે છે.

(૭) જ્યાં ઉપ-કલમ (૨) હેઠળ કોઈ માલ જપ્ત કરવામાં આવે છે અને માલની જમીના છ મહિનાની અંદર તેના સંબંધમાં કોઈ નોટિસ આપવામાં આવતી નથી, તો તે માલ જે વ્યક્તિના કબજામાંથી જપ્ત કરવામાં આવ્યો હતો તે વ્યક્તિને પરત કરવામાં આવશે;

પરંતુ પર્યાપ્ત કારણ દર્શાવવામાં આવે તો, છ મહિનાનો સમયગાળો યોગ્ય અધિકારી દ્વારા છ મહિનાથી વધુ ન હોય તેવા વધુ સમયગાળા માટે લંબાવી શકાશે."

૭.૨ ઉપરોક્ત જોગવાઈ મુજબ, જમીને પાત્ર માલની જમી પછી, સક્ષમ અધિકારીએ છ મહિનાના સમયગાળાની અંદર નોટિસ જારી કરવી જરૂરી છે, જે કરવામાં આવ્યું નથી. આ બીજી ક્ષતિ છે. જીએસટી એક્ટની કલમ ૬૭ ની ઉપ-કલમ ૭ નું પરંતુક જો પર્યાપ્ત કારણ દર્શાવવામાં આવે તો બીજી નોટિસ જારી કરવાની ક્ષમતા પણ આપે છે. આ પરંતુકનો આશ્રય લઈને કોઈ નોટિસ જારી કરવામાં આવી નથી, આ ત્રીજી ક્ષતિ છે, અને ત્યારબાદ, આ અરજીની પેન્ડન્સી દરમિયાન તારીખ ૨૧.૦૬.૨૦૨૪ ના રોજ જીએસટી એક્ટની કલમ ૧૩૦ હેઠળ જમીની નોટિસ જારી કરવામાં આવી છે. આ સામાવાળા-અધિકારી/ઓ દ્વારા કરવામાં આવેલી ચોથી ગેરકાયદેસરતા છે.

૮. આવી ચૂક કરવા માટેનું એકમાત્ર બહાનું જવાબ પરના સોગંદનામાના પેરા ૧૪ ના કથનોમાંથી બહાર આવે છે, જેમાં એ સ્વીકારવામાં આવ્યું છે કે સ્પષ્ટતાના અભાવ અને ચાલી રહેલી તપાસના કારણે અને વિવિધ પેઢીઓ સંકળાયેલી હોવાથી તથા તપાસને વ્યવસ્થિત કરવાના હેતુથી, વિલંબ થયો છે અને તપાસ અધિકારીઓના ચોક્કસ હોદ્દાને સોંપવામાં આવી હતી. આમ, એવું જણાય છે કે સામાવાળા અધિકારી, વૈધાનિક જોગવાઈઓ અને સમયમર્યાદાના સમયગાળાથી માહિતગાર હોવા છતાં નિષ્ક્રિય બેસી રહ્યા હતા અને કોઈ નોટિસ જારી કરી નહોતી, અને અરજદાર માટે આવી ચૂકનો આશ્રય લેવાનો માર્ગ સરળ બનાવ્યો હતો. સમગ્ર બાબતને સંભાળવામાં સામાવાળાઓ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલો આ અભિગમ પ્રથમ દર્શનીય રીતે વિચારેલો જણાય છે. તેથી, અમે સામાવાળા નં. ૨ સ્ટેટ ટેક્સના ચીફ કમિશનરને ખામીઓ છોડવામાં સંકળાયેલા અધિકારી/ઓ વિરુદ્ધ યોગ્ય તપાસ હાથ ધરવા નિર્દેશ આપીએ છીએ, જેણે આખરે અરજદારને મદદ કરી છે.

૯. આમ, હાલની અરજી સફળ થાય છે. સામાવાળા નં. ૩ ને તપાસ દરમિયાન જપ્ત કરવામાં આવેલ માલમુદ્દો અને રોકડ રકમ મુક્ત કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવે છે અને સામાવાળા નં. ૫ ને બેંક ખાતાનું કામચલાઉ ટાંચ ઉઠાવી લેવા માટે વધુ નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. આ નામદાર કોર્ટના હુકમની નકલ મળ્યાની તારીખથી દસ દિવસના સમયગાળામાં આ કરવાનું રહેશે. વિદ્વાન

વકીલશ્રી શ્રી પોદ્દાર આ તબક્કે સબમિટ કરે છે કે અરજદાર ચાલી રહેલી તપાસમાં પૂર્ણ સહયોગ આપશે.

૧૦. ઉપરોક્ત હદ સુધી રૂલ આત્યંતિક કરવામાં આવે છે.

૧૧. રજિસ્ટ્રીને તુરંત જ સામાવાળા નં. ૨ ને આ હુકમ મોકલવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. અમે આપેલા નિર્દેશ મુજબ સામાવાળા નં. ૨ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી તપાસની સ્થિતિ તપાસવાના હેતુથી જ આ બાબતને લિસ્ટેડ કરવામાં આવશે.

આ કેસને ૧૧.૦૨.૨૦૨૬ ના રોજ બોર્ડમાં સૌથી ઉપર લિસ્ટેડ કરવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.

(એ. એસ. સુપેહિયા, ન્યાયમુર્તીશ્રી)

(પ્રણવ ત્રિવેદી, ન્યાયમુર્તીશ્રી)

વિષય: જીએસટી અધિનિયમ હેઠળ જપ્ત કરાયેલ માલમુદ્દો મુક્ત કરવાની તથા બેંક ખાતા પરના કામચલાઉ ટાંચની સમયમર્યાદા અંગેનો નિર્ણય

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.